

Anca Marian

Amurg Războiul bunicului Martorul

Amurg

„Destul“, strigă surdul astupându-si urechile...
„Sigur că da“, sopti mutul cu mâna la gură.
„Asa e“, clipi orbul afirmativ, după care-si acoperi ochii. Printre mese, descult si murdar, un bătrân cerea de pomană.
O femeie cu un fel de răs rosu îi aruncă bătrânului o floare care se ofileste înainte de a ajunge la destinatie.
Cei trei continuau să nu comunice.
Chelnerul îmbrăcat în galben servi cersetorului o limonadă. Cu gesturi pedante de grand maison răsturnă paharul în mâna întinsă.
De pe stradă copiii aruncau cu pietre în cei trei. Ei continuau. O vulpe se strecură pe terasă si rontăi fata de masă a celor trei. Ei se ridicară furiosi si când să plece se trezesc cu mâinile întinse.
Le era si lor sete.
Femeia cu un fel de răs rosu se ridică pe jumătate să vadă mai bine. Scaunul pe care sezuse se aplecă cuviincios spre chelnerul galben. Mâinile celor trei continuă să stea întinse dar nu se stie dacă lor le mai era sete.
De după coltul terasei pândeste seara.
Copii de pe stradă aruncă în ea si o sparg.
De după coltul terasei nu mai pândeste nimic.
Femeia cu un fel de zâmbet rosu e tristă, plânge.
Scaunul s-a umilit peste măsură si a rămas asa îndoit de sale.
Cei trei sunt gata să renunte dar mâinile lor continuă, se privesc între ele cu un fel de curiozitate de aceeasi culoare cu a copiilor de pe stradă si se pare c-ar vrea să comunice dar nu e voie.
„Nu avem voie“, freamătă degetele unul către celălalt, s-au creat afinități. Degetele arătătoare de la cele trei mâni sunt gata să organizeze un club de orientare turistică.
Cu forte împrăpătate seara s-a întors după coltul terasei. Între timp copiii au crescut.
Chelnerul nu mai stie pe unde să-si scoată cămasa galbenă, s-a terminat limonada iar femeii cu un fel de răs rosu i s-a făcut sete. E tristă. Plânge.
Cei trei ar vrea să plece dar continuă să stea acolo cu mâinile întinse. Le-a trecut si

setea, le-a trecut si supărarea.

Femeii continuă să-i fie sete, așa, pe jumătate ridicată cum este.

Copiii de pe stradă, bătrânii de pe stradă desculți, murdari, cer de pomană.

Seara a plecat în altă parte.

Vulpea? A, vulpea a mâncat toate fetele de masă și a băut toată limonada.

Chelnerul cel gălbui plânge cu lacrimi de limonadă.

Cei trei ar căuta un loc pe terasa însorită dar nu se pot misca din loc, mâinile lor împreunate îi împiedică să o ia în vreo parte sau în alta.

Bătrânii se mișcă încet printre mese, unul în spatele celuilalt, căutând locul anume unde cei trei au întrerupt comunicarea.

Toată lumea privește într-o singură direcție, mai puțin orbul care-și privește mâna liberă, mai puțin surdul care încearcă să ajungă lângă femeia cu un fel de zâmbet roșu, mai puțin mutul mozolindu-și buzele către chelner.

De după colț seara, aceeași, alta, pândeste momentul intrării în scenă.

Privirea tuturor, îndreptată în aceeași direcție capătă contur și serpuiește printre mese spre colțul terasei.

Seara, intimidată de fasciculul luminos care pipăie trotuarul din colțul terasei dă un pas înapoi.

De pe strada cealaltă copiii aruncă cu pietre iar vulpea muscă în gol urmele serii care...

Aplauzele terasei întregi sclipesc în întunericul proaspăt.

Războiul bunicului

Bunicul meu a câștigat războiul și noi n-am știut nimic despre asta pentru că atunci când s-a întors acasă arăta ca un învins. De fapt el n-avea de unde să știe că a câștigat războiul pentru că altfel era imaginea lui despre victorie.

De altfel bunicul nici nu știa să citească atunci când s-a întors din război și atunci când a învățat era prea târziu, războiul se mai întâmplase o dată și nimeni nu mai știa precis dacă a câștigat cineva într-adevăr și nici dacă războiul fusese sau abia urma să înceapă.

Bunicul stătea uneori seara în fața casei și privea strada, dincolo de ea era un capăt de pădure unde nu ne dusesem nici unul niciodată din lipsă de curiozitate. Ne adunam în jurul lui tăcuti, nu prea știam să ne jucăm, nici eu nici fratele meu, nu ne învățase nimeni iar bunica tăcea tot timpul ca și cum ar fi ascuns o mare rusine.

Pădurea de dincolo de stradă nu ne-a tentat niciodată, nu se vorbea despre ea în casă iar bunicul, singurul care le știa pe toate tăcea și despre asta.

Băietii de la școală se lăudau că bunicii lor le povestesc lucruri nemaiauzite din război, mai toți bunicii fuseseră pe acolo, așa încât nouă războiul ăsta ni se părea tot un fel de oras mare, ciudat, parsiv și îmbietor, plin de aventuri, un loc viu unde abia asteptam să ajungem și noi după ce aveam să creștem.

Din tăcerile bunicului înțelegeam orice, ele erau bogate în mesaje, fratele meu nu înțelegea mare lucru și eram nevoit să-i explic pe îndelete fiecare tăcere a bunicului în parte.

Mie mi se părea normal ca el să tacă. Întotdeauna tăcuse, chiar și înainte de a pleca la război, nici măcar n-a spus că are de gând să plece la război, a plecat doar o dată cu ceilalți și s-a întors după câțiva ani îmbrăcat într-o haină de soldat și cu o ranită în spate. Știam numai eu toate astea, ceilalți n-aveau cum, singurii martori ai plecării sale erau bunica cu care se însurase cu puțin înainte de plecare și fratele său, unchiul Alec, cu care bunicul nu vorbește pentru că n-a fost la război. Ceilalți din casă se făceau doar că știu că bunicul a fost la război, că a câștigat și s-a întors la bunica, o femeie ca și inexistentă din vreme ce nimeni nu pomenea în vreun fel, probabil murise la naștere, așa ne plăcea nouă să credem, oare la nașterea ei sau a mamei? Oricum, era ca și cum ar fi murit în război, un altfel de război de care n-aveam cum să știm.

Din cauza bunicului zgomotele din casa noastră de la marginea drumului sunt foarte rare, nu prea avem nevoie de cuvinte, repetăm doar gesturi învățate unii de la alții, ne privim cu dezaprobare și tăcem unii la alții, adică eu, fratele meu, mama și bunicul.

N-a mai plouat de câteva zile și grădina se vestejeste văzând cu ochii, până și tufele mari și sălbăticițe de stevie din jurul casei din care mama face toate mâncărurile cu puțință s-au pleostit iar frunzele au căpătat o culoare putredă. Tufele astea au povestea lor, sunt singurele din tot târgul, nici chiar unchiul Alex, cât e el de mare grădinar nu are așa ceva, se zice că le-ar fi adus bunicul din război, de fapt nimeni nu zice așa ceva dar la noi nu prea e loc de întrebări și atunci, când ceva pare a fi inexplicabil ne zicem că a fost adus de bunicul din război. Iar dacă se ofilește grădina și stevia înseamnă că iar va trebui să mergem în partea cealaltă a orasului la unchiul Alec să muncim de dimineată până seara să-l ajutăm să putem să aducem și acasă legume și zarzavaturi verzi.

Unchiul Alec stă pe malul fluviului, toamna ne mutăm la el să fim mai aproape de școală și până de Crăciun nu ne ducem de loc acasă, este fratele cel mai mic al bunicului, el n-a fost decât două săptămâni la război și n-avea cum să-l câștige de-adevăratelea, iată de ce nu tace de loc și bunicul nu-i vorbește. Nici când s-au împărțit locuri de casă veteranilor n-a tăcut, s-a zăbătut și a prins un loc pe marginea drumului unde-s grădinile mai roditoare. Înaintea lui stătuse acolo un străin care nu s-a mai întors din război, ca și bunica, nu-mi era însă clar de ce nu se întorsese străinul acela, el de partea cui luptase, murind el acolo, câștigase sau pierduse războiul, prea ușor i s-a dat grădina altuia. Oricum, în urma lui unchiul Alec a găsit câțiva pomi și un petec de vie cu care-si îndulcește traiul de holtei, nu s-a însurat, el zice că nici o femeie nu merită să stea alături de un învingător de război dar lumea șoptește că ar avea un betesug ascuns, un fel de război interior, zicem noi, fratele meu și cu mine.

Unchiul Alec vorbește mult, muncește toată ziua în grădină și se laudă. Mie nu-mi place unchiul Alec, mă obosește prea tare, mi-e mai la îndemână să ascult tăcerile bunicului, sunt mai bogate decât vorbele unchiului, când vine vremea să mă mut pe malul fluviului sunt peste măsură de trist, nici nu-mi vine să mă mai duc la școală, fratele meu râde de mine, el îl admiră pe unchiul Alec, visează să-i mostenească grădina și singurătatea vorbăreată, îi place să stea pe malul fluviului cu băieții, să fumeze și să bată câmpii. Oricum, sunt mai mare decât el și trebuie să mă asculte cu toate că adeseori mă privește cu nesupunere. Abia asteaptă să termin școala și să scape de mine. Și eu de el.

Mie mi se pare că bunicul vorbește numai în zilele când sunt la unchiul Alec și turbez de ciudă când mama mă trimite la grădină sau când începe școala. Multă vreme nici n-am știut că iarna, când luăm vacanță acasă lumea sărbătorește ceva. Erau de fapt mai multe sărbători din care se desprindea Crăciunul. La radio auzeam doar cântece războinice, coruri de bărbați care ne duceau cu gândul la înfrângerile din familia noastră și care nu ne aduceau nici un fel de bucurie, mai ales în zilele acelea mama sărbătorea mortii, adică pe bunica și pe tata. În zilele acelea bunicul stătea la fereastra bucătăriei ce dădea spre sosea și pădure și tăcea.

Prima iarnă petrecută pe malul fluviului m-a făcut să-l pricep cât de cât pe unchiul Alec. Mic și uscat, se misca cu mare repeziciune prin casă și prin grădină, făcea drumuri dese la beci cu o cană în mână și stiam că bea. Serile vorbea mai mult după cât de mult băuse în timpul zilei și-mi povestea o grămadă de lucruri fără importantă, aproape că nu mai stiam dacă într-adevăr are nevoie de un ucenic sau doar nu mai suportă singurătatea din timpul iernii. După prima ninsoare am plecat acasă. Tufele de stevie erau uscate și casa se putea vedea acum de departe ca un punct de vamă înaintea pădurii și am fost tentat să trec drumul.

Cu crengile despuiate copacii singuratici se despărteau în fața pașilor mei. Stiam din auzite că e doar un capăt de pădure dar nu ajunseseam încă la capătul celălalt, mi se părea doar că aud undeva în față zgomotul orasului. În cele din urmă am ajuns pe malul fluviului, nu departe de grădina unchiului Alec. Aproape de ieșirea din pădure era o cocioabă în care am intrat. O bătrână mesteca într-o oală din care venea miros de stevie fiartă. M-a privit și din tăcerea ei am înțeles că pierduse și ea războiul.

M-am întors. Acasă l-am găsit pe bunicul privind pe geam. Am știut atunci de ce mama aprinsese o singură lumânare în loc de două. Cealaltă stătea stinsă în mâna bunicului, iar despre tata stiam sigur că murise fără să fi fost în război și fără să aflu vreodată dacă pierduse sau câștigase.

În primăvară a venit un om și ne-a spus că unchiul Alec a murit. Fără să vreau l-am privit pe bunic și am înțeles că nu mai arată ca și cum ar fi pierdut în război, că de fapt el câștigase războiul fără să spună la nimeni și că unchiul Alec era acela care pierduse.

Martorul

- Onorată instantă, eu de la bun început am presimțit că voi fi victimă, eu în fiecare dimineață presimț câte ceva și până seara așa se și întâmplă, ori, în dimineața zilei de altăieri am presimțit că voi fi victimă, să nu credeți că îndrug verzi și uscate, domnule

judecător, de ce s-a oprit grefierul, uite cum se zgâiește la mine, ordonați-i să scrie, de-aia e plătit.

Eu sunt victima, domnule judecător, de mai bine de un ceas vă aștept aici, noroc că am găsit un scaun, da, am jurat, de altfel era inutil, oamenii ca mine, cu presimțiri atât de exacte nu putem minti, așa e legea noastră.

Agresorul e vecin cu mine, stăm împreună de mai bine de treizeci de ani fată în fată, usile noastre stau fată în fată, oricum, el moare primul, e mai ramolit decât mine dar el e agresorul. În dimineata aceea când veneam de la baie mi-a strigat din spatele usii lui „Ascunde-te, ascunde-te“, iar eu, de frică, am intrat la el. „Nu aici, în pivniță“, a precizat. Eram gata să pornesc, când mi-am adus aminte să-l întreb de ce trebuie să mă ascund. M-am așezat din nou în patul lui dar el dispăruse în bucătărie, îl auzeam cum cotrobăie, mi-am adus aminte că n-am tras apa și m-am întors în baie. M-am oprit în fața oglinzii și în clipa aceea am presimțit. Ori de câte ori mă opresc în fața oglinzii dimineata, presimt. Atunci am presimțit că voi fi victimă, poate și din cauza vecinului meu care mi-a strigat, nu puteți spune însă c-a fost o presimțire cauzată, ci doar o presimțire ca toate celelalte, dar nu-mi era prea clar a cui victimă urmam să fiu. Am mai tras o dată apa, am dat drumul la robinet, să se creadă că mă bărbieresc și m-am așezat pe veceu gândindu-mă la cine-ar putea să mă bruscheze în vreun fel.

De după usă am auzit din nou: „Ascunde-te, ascunde-te“ și asta mi-a dat de gândit pentru că el nu prea mergea, vecinul meu adică, nu prea mergea, ce „nu prea“, nu mergea de loc, a avut el proteze, dar mai demult, și i-au ros picioarele de la genunchi până spre coapse așa că a trebuit să renunțe. Am deschis usa dar dispăruse din nou. Am intrat repede la mine în odaie și imediat i-am simțit răsuflarea sacadată, ca de câine, în spatele usii. „Mars dracului“, i-am strigat și a tăcut.

Trebuie să vă spun toate acestea domnule judecător pentru că sunteți singurul în stare să înțelegeți cum am fost eu atacat în forul meu interior, iar eu sunt singurul martor ocular, știu bine și am văzut tot ce s-a petrecut în dimineata aceea în casa noastră, în care stăm mai bine de treizeci de ani.

După ce nu l-am mai auzit gâfâind am putut să mă ridic și m-am așezat în spatele fotoliului așteptând curios. Mi s-a făcut foame. Din punct de vedere al stomacului nu pot să spun că mi-era frică. M-am ridicat tiptil de unde eram și-am intrat în bucătărie. Din spatele usii am auzit din nou: „Ascunde-te, ascunde-te“. M-am gândit la o farsă de-a vecinului meu, ologul, cu care jucam cărți serile. Sigur, el n-avea cum să ajungă până-n usa bucătăriei mele, dar cu toate astea pînă și stomacului meu i s-a făcut frică și mi-a trecut foamea. S-ar putea să nu vi se pară important ceea ce vă spun, este adevărul, nu vă ascundeți căscatul, ascultați-mă pentru că sunt singurul martor și pentru că sunt victimă, ce dracu', în primul rând, puțin respect, nu oricine este pus în situația mea, ei, ce ziceți domnule judecător, ce-ati face dacă într-o bună dimineată vocea unui olog v-ar urmări prin toată casa, amenințându-vă?

E drept că m-am furisat pînă în pivniță, dar mai mult de curiozitate, nu cumva acolo era capcana, da de unde, nu mai era nimic și totuși eu trebuia să mă ascund pentru că mă simteam amenințat și, de ce pleacă lumea, domnule judecător? Oricum, numai eu sunt martor în procesul ăsta, nici măcar acuzatul n-a catadicsit să vină, așa, pentru mine măcar, prietenul lui de peste drum.

„Ascunde-te, ascunde-te“, răsuna prin toată casa iar eu nu-mi găseam locul, unde dracu să mă ascund, am luat la rând toate usile, la prima „stai“ a strigat geologul dinăuntru, îl stiam, un om tăcut, „vino-ncoace!“ . M-am apropiat de masă și el mi-a arătat o clepsidră, deasupra era o bucată de piatră care se scurgea dedesubt prund, răsturnat, prundul a început să sugă nisip, nisipul a curs piatră. „Când curge mai repede?“, l-am întrebat. „Nu știu, cred că la-nceput, are mai multă convingere, vrei și tu una?“. Nu voiam, domnule judecător, am ieseș tiptil prin spatele geologului, el era preocupat de clepsidra lui iar eu de ascunzisorul meu, pe coridor erau mai multe usi, vreo patru în afară

de ale noastre, nu-mi cunosteam prea bine vecinii, pe geolog îl stiam tăcut pentru că nu scotea nici un sunet diminetile la baie, nici când se bărbiera, nici... stiti, odaia mea e chiar lângă baie. Am bătut hotărât în usa următoare, era încuiat, am auzit pasi în spatele usii, s-a deschis, o cameră goală. Din spatele meu un scaun a început să meargă în urma mea cu aere de gazdă, s-a oprit lângă perete, „la loc“, mi-a zis.

Am iesit furios, domnule judecător, un scaun, cum putea un scaun să-mi ofere adăpost. Nu, nu vă mint, domnule judecător, numai adevăr e ceea ce vă spun, nu strâmbati din nas, miroase urât în sală? Posibil, vorbiti cu grefierul că de-aia e plătit, celelalte usi nu mai au importantă.

M-am întors la mine si încercam să mă linistesc, să trec la subiect? Bine, bine. „Ascunde-te, ascunde-te“, am auzit în spatele usii, vocea ologului. Mă reped la ușă si o deschid, era acolo în patru labe, sprijinit cu fruntea de clantă.

„Ce vrei?“ „Hai să jucăm cărți“. „Nu voiai să-mi spui altceva?“ „Ba da, să nu mai jucăm cărți“. „Si acum?“ „Acum vreau să jucăm cărți“.

Am încercat să-i spun ce se întâmplă cu mine iar el m-a privit dușmănos ca si cum i-as fi vorbit despre lucruri interzise; „Vii?“ Mi-am luat un pulovăr, la el totdeauna e mai frig decât la mine, poate unde-o să moară el înaintea mea, si-am intrat în odaia lui. „Mănânci?“ Am început să mestec si mi-am adus aminte că mi-era foame, însemna că din punct de vedere al stomacului nu-mi mai era frică. „Joci?“ Am pus mâna pe cărți. L-am bătut până s-a înfuriat si a început să facă spume la gură. „Mă, tu furi“, zice, „las' că ti-arăt eu“. Asta a fost, domnule judecător, amenintarea pe care o simtisem încă de dimineată. Am pus mâna pe o carte si am înghitit-o, am jucat în continuare, iar am câstigat, el iar s-a ncruntat, am mai înghitit una, până am ajuns să jucăm cu două cărți. „Ajunge, esti nebun, du-te-acasă“.

„Nu mă duc, ologule, nu mă duc, mi-e frică, trebuie să mă ascund. Poti să mă primesti la tine? Vocea ta mă aleargă dimineata prin toată casa si mă îndeamnă să mă ascund, ajută-mă, hai, ologule“.

„Ei, lasă, acum poti fi luat drept un decar, stai linistit“.

„Bine, ologule, am să mă culc în sertar“.

„Ba nu, te duci la tine în odaie“.

Domnule presedinte, aceasta a fost ultima si cea mai gravă amenintare. Am iesit abătut pe coridor, am dat să deschid usa de la odaia mea, n-am mai găsit-o, zidul din fata mea era compact si dur, deodată iar aud: „Ascunde-te, ascunde-te“... Asta a fost tot, domnule judecător, mi-a furat usa, ologul mi-a furat-o.

Omul se întoarse scotocind în sacosa pe care o tinuse ascunsă sub scaun, scoase de-acolo o baghetă, trase de ea până ce ajunse la înfățisarea unui baston alb.

